

Če tako besedovanje Dunajskih časnikov o ljudovladi ni prismojeno kričanje, je vsaj presmešna komedija, ki se misliti more le — pod sedanjo sistema!

Mnogovrstne novice.

* *Kakor Magjari častijo Turke, tako Turki častijo Magjare.* Dokaz te burke je, da prileti kmalu 80 Turških ordenov iz Carigrada, katere dobijo prvaki Magjarski, magnati in državni poslanci. Al ta ploha Turških ordenov ne zadostuje še Magjarom, kajti še zmirom pošiljajo v Carigrad imena tacih, katere je treba odlikovati.

* *Na trihinosi, tisti strašni boleznii, katero človek dobi po suhem mesu ali mesenih klobasah, narejenih z mesom prešičev, ki so bolni bili za trihinami, to je, nekimi glistami, ikram podobnimi, je v Lipskem (Leipzigu) unidan prav nevarno zbolelo nad 90 osób. Lipsko „društvo gospodinj“ je dobilo te klobase iz nekega vnanjega kraja, razdelilo te klobase svojim udom, in tako bolezen na Lipskem zatrosilo.*

Naši dopisi.

Iz Rusije 3. nov. 7. — V poslednjem pismu sem omenil, da tukaj vemo, da so Magjari konfiskovali Ruske železnocestne šine; priobčiti moram, da Magjari so zadržali tudi 300 Ruskih delavcev, večidel Nemcev in Lahov, ki so se čez Ogersko peljali na delo železne ceste v Rumunijo. Ko je telegraf raznesel to novico po Rusiji, so Rusi drug družega začeli prašati, k čemu ima Rusija svojega poslanca na Dunaji in generalnega konsula v Peštu? Razen Magjarov pa ima Avstrija še druge „zveste“ sinove. Poslušajte, kako Poljaci skrbijo za blagor Avstrije! D. J. Ilovajski, slavni Ruski arheolog in zgodovinar, člen vseh Ruskih učnih društev, izgotovlja za izdanje zdaj drugi del svoje „Staro-ruske“ zgodovine; v tem delu se veliko govori o mestu Galiču, stolici Rusko-Gališke velike knježevine. On je želel sam videti staro Gališko stolico ter se je odpravil konec septembra s popotnim listom v Galicijo. V Galiču je on odložil svojo popotno torbico v gostilnici ter se je odpravil v bližnji farovž, ker je menil, da duhoven mu bo najbolje postregel s starinami. Zmotil se je! Poljski župnik Marijan Matkovski ga je prav suho sprejel, na vsako prašanje odgovorivši, da nič ne vé ter mu na zadnje velel, obrniti se za starine do Rusinskega župnika Markoniča. Med tem, ko je Markonič Ilovajskemu kazal cerkve in razvaline starih zidov in grada, je Poljski župnik na noge spravil vso policijo in žandarmerijo mesta Galiča. Ko se Ilovajski vrne v gostilnico, ga primeta dva žandarma na vratih, prišel policijski komisar in mestni župan ter za njim druhal naroda. Pri odprtih durih so začeli oberati Ilovajskega; stresli so iz torbice vse njegove reči na tla, slekli mu sukno in jopič, hlače, čevlje, obrnili so na robe vse žepe. Ker družega niso pri njem nič našli, vzeli so njegov popotni list in dvoje pisem, zaprli so ga pod žandarsko stražo ter šli pisat protokol. Drugi dan so ga z žandarjem odpravili v Stanislavov ter tam ponovili obiranje. Iz Stanislava so ga poslali z žandarmom v Lvov, kjer se je obiranje v tretjič ponovilo. Ilovajski je prosil v Galiču, v Stanislavu in v Lvovu, naj mu dovolé telegrafirati na Dunaj na poslanstvo in k učenim znancem, al zastonj! Zaprli so ga v temno, mokro ječo. Še le drugi dan je zvedel o nesreči Ilovajskega vrednik časopisa „Slovo“ ter s tem, da je za poroka za-nj se oglasil, osvobodil ga iz ječe. — Pač nesramno predrzni so Poljaki! Ko bi se kaj

tacega zgodilo tam kje v srednji Afriki, rekli bi: „da surovi so divjaki!“ A ker se je to zgodilo v deželi omikanega naroda, prašamo zopet: čemu ima Rusija svojega poslanca na Dunaji in konzule v družih Avstrijskih mestih? Ta dogodek je silno vznemiril Rusko občestvo. Vsa učena društva, katerih člen je Ilovajski, so imela po tej dogodbi posebne seje: Arheološko-gičeskoje Obščestvo, Obščestvo Drevnje-Ruskago Iskustva, Imperatorskoje Obščestvo Jestestvenoznanja, Antropologiji, Etnografiji, Imperatorskoje Moskovskoja Obščestvo Istoriji i Drevnostej, in druga društva se sklenila v posebnih sejah poslati državnemu kancelarju Gorčakovu pisma s prošnjo, da bi se on potegnil zu Ruske učenjake, kedar potujejo po Avstriji. Lepo čast so Poljaki naredili Avstriji!

V bitvi pod Karsom v Aziji 15. oktobra po naših oficijalnih sporočilih je položilo orožje 9400 Turkov, 7 paš in 280 družih oficirjev, vzeli so ves Turški stan, 42 topov, celo goro družega orožja in vojnih stvari; vse to se je skazalo za Angleško blago: puške, topovi, vozovi, oprava konj, celó matike, sekire in lopate imajo marke Angleških fabrik. 24. in 28. oktobra v bitvah pri Gornjem Dobnjaku in pri Telišu je položilo orožje 13 taborov pešcev in 5 eskadronov konjnikov, tedaj do 7000 mož, dve paši in 200 družih oficirjev in — med vjetimi so 3 Angleži in 1 Francoz v oficirski obleki. Magjarski in Dunajski turkofili, ki so tako slavo peli „velikim zmagam“ Turškim takrat, ko zmag nikakoršnih ni bilo, imajo zdaj lep primer onih zmag.

S prevožnjo žita po železnicah je taka nadloga, da je vlada te dni naročila v domačih Ruskih fabrikah, kakor hitro je mogoče, narediti še 10.000 tovarnih vagonov in 170 parovozov.

Anglija je podkupila, kolikor jej je bilo mogoče, Ruskih časopisov. „Golos“ in „Birževija Vedomosti“ posebno delata za Angleške šterlinge. Kdor čita samo ta dva časopisa, mora misliti, da Turki so najpoštenjši in najbolj liberalni, modri, hrabri narod na svetu; Rusija pa je revica, katero so panslavisti zapletli v tako vojsko, kateri ona ni kos; ona bi se morala priznati, da ni vredna, da bi Turkom opanke vezala na njihove viteške noge! „Golos“ in „Birževija Vedomosti“ pa sta prekanjena kakor lisica. Takih misli ona dva ne razvijata v vvodnih člankih; njeni vvodni članki so vselej polni najbolj goreče ljubezni do domovine, ona poveljučeta Turčijo in sramotita Rusijo le v dopisih iz Male Azije, iz Bulgarije in iz Carigrada, katere dopise pa kujeta v Petrogradu. Kako jima pojde ta stvar dalje izpod rok, ne vemo, zakaj 1. novembra je car izdal ukaz, da pod vsemi dopisi gledé vojske mora biti podpisano polno imé dopisnika, a sporočila o ubitih in ranjenih se smejo tiskati samo kot kopije sporočil oficijalnih. Povod k temu ukazu je dala nesramnost imenovanih vredništev, s katero sta ona sporočala, da je general Gurko bil pri Telišu pobit, ravno tisti dan, ko je pri Telišu sijajno zmagal in prisilil Turke položiti orožje.

Iz Trsta 10. nov. — Dalje čez meje Tržaškega mesta in okolice njegove utegne slovanske rodoljube zanimati novica, da je v občnem zboru političnega našega društva „Edinost“ 4. dne t. m. sklenjeno bilo, priprave delati za zidanje narodnega doma. Predlog je bil soglasno sprejet. Meni sicer ni jasno, kaj je poročevalec gosp. Dolinar hotel s tem reči, da so Tržaški Slovenci, od družih sosedov (katerih?) odločeni, kakor da bi bili obzidani s „Kitajskim zidom“, al naj je mislil kakor koli je hotel in se morebiti le slabo izrazil, ideja, napraviti si lastni národni dom, je lepa in hvalevredna. Naj bi se le tudi brez težin izvršila in ne bi

se pogubila, kakor se je pogubil narodni dom v Ljubljani in ne se borila s tolikimi težavami, kakor narodni dom v Novomestu. Začetek je dobrega upanja poln: 5000 gld. nam je od nekaterih rodoljubov zagotovljenih, drugega denarja nam posodijo rodoljubi na obrestno poplačanje, tudi nekoliko gradiva za zidanje dobimo brezplačno, nekateri domoljubi so se ponudili celo brezplačno zidati itd. Potrebni kapital nabrati se bo izdalo 500 akcij po 25 gold. Trst ima denarnih mož Slovencev, katere bi lahko sram bilo odtegniti pripomoč svojo rodoljubnemu podvzetju. In kako, se ne bodo li povabili tudi drugi Slovani tu bivajoči, da stopijo v kolo vzajemnosti? Ali je le-sem meril poročevalčev govor? — Je li tu „Kitajski zid?“ Pustivši vsa ta vprašanja na stran izrekamo le željo, da bi po krasnem sklepu že čez leto in dan stal narodni dom izgotovljen in pričal Slovencev rodoljubje na desno in levo! — Naj dostavim tem vrsticam še to, da isti zbor 4. t. m. je popredlogu prvosednika g. Nadliška odločno protestoval zoper rogoviljenje nepopoljšljivih tukajšnjih zagrizenih lahonov, ki so k neki narodni italijanski svečanosti romali v Rim z okinčano zastavo, na kateri je bil grb mesta Tržaškega ovit s črnim tenčičnikom v znamenje, da Trst ne spada še pod — italijansko krono! „Trst in njega okolica ne stoji na laški, ampak na avstrijski zemlji in Slovenci so zvesti sinovi Avstrije, svojemu cesarju in gospodu nepremakljivo udani“ — je krepko povdaril prvosednik, in trikratni navdušeni živio-klici cesarju Franc-Jozefu bili so glasen izraz protesta Slovencev zoper predrzne demonstracije italijanske.

V Gorici 11. nov. — Piši, piši človek, kedar ni kaj pisati! Če hočete imeti kaj starega, imam sporočiti to, da je 3. dne ponoči pogorel Lenassi-evilin in magacin v Solkanu na Soči. Škode je neki okoli 40.000 gld. Poslopje je bilo zavarovano. — „Na Soči“ — sem pisal. Bo kakih 8—9 let tega, kar me je nek gospod prav resno zdelal zavoljo tega, ker sem pisal njegovo addresso „... na B—i“ (reki); hotel je imeti pisano „pri B—či“, češ, da vas ni na reki, ampak pri reki. Resnično je to, in vendar velja tudi tu „prattica più che la grammatica“. „Usus loquendi“ velja več, ko vsako slovniško cepljenje dlake. Tega ne izbiješ Slovincu iz glave: Če vprašaš žensko: „Kam greš po vodo?“ — odgovori ti: „Na Sočo“. „Kam so šle perice prat?“ „Na Ipavo“. Prav zato se mora tudi reči in pisati „Z Dunaja“ ne „iz Dunaja“, ker se reče na in ne v Dunaji (to je Donavi), na in ne v Reki itd. Lejte no! V tem, ko trdim, da utrjena govorica več velja, ko umetna slovnica, zabredel sem sam v — slovnico! Naj bo! Ker sem že v njej ali prav za prav na razpotji med slovnico in navadno govorico, naj povem še to, da, če pojde tako naprej, kakor nekateri naši časniki, oziroma njihovi dopisniki, krajna imena pišejo, pridemo tako daleč, da naši ubogi ljudje ne bodo več vedeli, od kod so domá. Na pr. — znana je na Ipavskem vas „Šmarije“ (Šent in Marija). „Šmarije“ — kakor „usus loquendi“ zahteva — je v kljub kakoršni koli logiki ali gramatiki — plurale tantum ženskega spola, in se sklanja „v Šmarijah“, „iz Šmarij“ itd. Pa kaj je komu mar za to? — on piše „Šmarje“, „Šmarja“ (srednj. spola) e tanto basta. *) — Tu mi prihaja na misel nekaj drugzega, kar je ravno tako važno, kakor prava oblika krajnih imen. Slišal sem nekega govornika, ki je stanovavcem vasi „Vertobja“ (v okolici Goriški) rekel „Vertobjljani“. To jim je bilo enako, kakor da bi jih bil imenoval „Hotentotje“, oni so namreč vajeni imena „Vertobanci“;

*) Tudi sem čital v istem sestavku: „Iz Šmarij“, potem Šmarjem in slednjič v Šmarji.“ Pis.

vse drugo jim je nonsensus. — Moj Bog, kam sem zašel! Povrnimo se h Goriškim novicam! Te dni so bile pred tukajšnjo preskušno komisijo preskušnje za dosego učiteljske sposobnosti za ljudske in meščanske šole. Prišla sta samo dva učitelja, eden (domaćin) za ljudske in eden (Istrijan) za meščanske šole; šlo je jima po sreči. — Naturalia non sunt turpia; zato ne bodo — kmetijske „Novice“ zamerile, da jim večkrat kaj smrdljivega pišem. To je čiščenje naših mestnih stranišč. Kuletova (Dunajska) pneumatična mašina je že troje preskušinj dobro prestala in se sme že menda poganjati z Videmsko mašino poprejšnjega dotičnega društva (Covacic & Seitz). Kaj pa naši praktični kmetje pravijo h gospojkim naredbam Goriškim? Prisiljeni so zdaj, posluževati se ene ali druge omenjenih mašin, ako hočejo kako najeto stranišče za-se izprazniti. Gredó tedaj najprej sè svojim vozom in sodom v „depozit“ (shranišče) dotične družbe, plačajo en goldinar, vprežejo svojo živino pred družbin voz in ga peljejo v dotično hišo v mesto; ž njimi gre en družbin delavec. Straniščna jama je v 2 minutah izpraznjena — res; ali priprave domá (v družbinem poslopji, zunaj mesta) in tam, kjer se ima stranišče čistiti, zahtevajo veliko več časa, ko ga je kmet po stari navadi poprej potreboval. In, kar je najnepraktičniše, je to, da mašina ne more posrkati goste materije. To mora kmet (z dovolitvijo družbine pisarnice) po starem načinu iztrebiti. Karakteristično je pa tudi to, da kmetje ne marajo kupovati materije od družbe, češ, da nima gnojne moči. V Covacic-evi napravi so sicer 3 vrste materije — ali v kmečke sode teče vseh vrst roba po isti pipi!! Od tod nezaupanje. Bomo videli, kako bode Kuletova družba to stvar uredila. — Dasiravno pri nas „tudi za smrdljivimi kulisami „dei pozzi neri“ politika tiči, — vendar — nadejam se, da se nisem (— vsaj jez ne —) zoper noben š. pregrešil sporočivši „Nov.“ o nenesramnih naravnostih. — Naše mestno starešinstvo je pretresalo te dni letni mestni preudarek. Sprejet je v njih tudi znesek za ustanovitev — profesorja za italijanski jezik — neodvisnega od vseh učilišč, kar jih je v našem mestu. O tem modrem sklepu drugi pot kaj več. —

Iz Ljubljane. — Danes teden 21. t. m. je občni zbor družbe kmetijske, kakor kaže vabilo na 1. strani. Po starodavni navadi je ta zbor zmirom ob sejmu sv. Ošpete in da je tudi duhovnim gospodom mogoče se udeležiti zboru, je odločen na sredo tedna. Želeti je pa tudi, da bi obilo kmečkih gospodarjev, ki so udje družbe, prišlo v zbor in ker se stvari obravnajo tudi v domačem jeziku, da bi katero vmes rekli, kako svojo skušnjo razodeli itd. V prihodnjem zboru pride med drugim tudi na vrsto predlog, naj bi se naredila postava, po kateri bi se smeli (se ve da proti plačilu) spuščati le taki junci, ki imajo od dotične komisije dovoljenje (licenco) blizo enako tako, kakor postava veléva pri žebcih. Treba je namreč resno misliti na zboljšanje naše domače govedoreje; v tem se pa že z domačo živino dá veliko doseči s tem, da se za plemo izbira najbolje blagó in enako z enako pari. Nadejati se smemo, da prihodnji občni zbor odobri gori navedeni predlog.

— Ker tudi na Tirolskem se kaže silna potreba podkavske šole, je došla naši družbi kmetijski posl. deželni odbor Kranjskem prošnja deželnega odbora Tirolskega, naj mu pošlje obširen popis, kako je Ljubljanska podkavska šola osnovana, koliko stroškov stane, odkodi dobiva podpore itd., ker stvar pride v prihodnjem deželni zboru Tirolskem s predlogom v

obravnavo, da se v Inspruku ustanovi deželna podkovaška šola.

— (Iz seje dežel. odbora 10. novembra.) Predlogu krajnega in okrajnega šolskega sveta za definitivno potrjenje Lorenca Letnarja v učiteljski službi na ljudski šoli s Cerkljah je deželni odbor pritrdil, — za zidanje šole v Srednji vasi v Bohinji pa pogojno 500 gold. podpore iz normalno-šolskega zaklada dovolil.

— (Slovenske Matice) odsek za izdavanje knjig je imel 7. t. m. sejo, v kateri so se te-le važnije stvari obravnavale: 1) Tajnik poroča, da se je za „časopis Matice Slovenske“ do sedaj oglasilo le 73 naročnikov. Določi se, naj se razglasi ta faktučni stan nameravanega časopisa in še enkrat ponovi vabilo na naročbo, pa tudi prošnja za poslanje časniku primernih člankov. Oboje to se s tem poročilom razglasa in dodaja dostavek, da se naročila sprejemajo še do konca decembra meseca. — 2) Gospá Lujiza Pesjakova je ponudila „Matici“ izbrane svoje izvirne poetične in prozaične spise, da bi se na svetlo dali v posebni knjižici. Odsek, čuteč pomanjkanje mladeži primernih čitank, se je v principu izrazil za sprejem ponudbe duhovite gospé pisateljice, pa držeč se družbinih pravil sklenil povabiti jo, da izroči „Matici“ svoje izbrane spise, da se pregledajo in potem konečno sklene o ponudbi. — 3) Zbrani spisi iz zapuščine Valentina Orožna v tej obliki kakor so sedaj niso bili za natis pripravi spoznani. — 4) Gosp. Hostnik je dovršil prestavo „Pot okolu svetá“, ki pride prihodnje leto na svetlo. — 5) Nekaterim gosp. pisateljem se določi nagrada za poslane spise v „Letopis“, ki bode letos obsegal nad 26 pól. — Dalje je bilo sklenjeno, 6) da „Matične“ knjige, ki se bodo razpošiljale prihodnji mesec, se pošljejo udom, ki so vsaj za leto 1876. plačali letnino in niso od prejšnjih let nič na dolgu, pa tudi ne odlašajo letnine za leto 1877. — 7) Naznanje se je vzelo, da se slovensko-hrvatska slovnica po danih nasvetih izvršuje, slovensko-laška pa pripravljaja.

Temu poročilu dodaja tedaj odsek za izdavanje knjig še enkrat

vabilo na naročbo časopisa Matice Slovenske.

Kdor želi ta list prejemati, naj se oglasi pri tajništvu Matičnem (z naročnino ali tudi samo z zagotovilom, da hoče list prejemati) zadnji čas do konca decembra t. l. Tudi gg. pisatelji, ki imajo ali hočejo pripraviti za ta časopis kak znanstven spis, naj bi blagovoljno gradiva poslali za-nj.

Sl. vredništva slovenskih časnikov se vljudno prošijo, naj blagovolijo ponatisniti to vabilo.

Iz pisarne „Matice slov.“

— Radostni smo brali v „Slov. Gosp.“ sledečo objavo: „Častiti udje letniki Slovenske Matice, ki v Mariboru ali v bližnji okolici stanujejo, so uljudno prošeni, naj blagovolijo v najkrajšem času svojo letnino za leto 1877 podpisanemu poverjeniku odrajtati, da se vse skup prej ko mogoče Matičnemu blagajniku pošlje. Janez Majciger.“

— Namesti dr. Wretschkota za c. kr. nadzornika srednjih šol za Kranjsko, Štajarsko in Koroško imenovani gosp. Zindler je pretekli teden iz Gradca prišel ogledat tukajšnjo gimnazijo in realko in seznanit se z dotičnimi ravnatelji in profesorji. Gospod Zindler je o narodnih rečéh bolj zmeren mož memo svojega prednika, vendar, česar sedanja sistema zahteva, izrazil je tudi on, naj učitelji ne obdeljujejo političnega (id est národno-političnega), ampak le didaktično polje. Al kako za Boga more to dandanes biti, ko se z najviših šolskih krogov doli do nadzornikov nižih ljudskih

dela politika protinarodna in včasih prav na debelo mero!

— (Novo šolsko leto na podkovski in živinozdravniški šoli) se je začelo 12. dne t. m. Sprejelo se je letos 15 učencev (3 več kot lani) in sicer 7 Kranjcev, 4 Štajarci, 3 Primorci in 1 Korošec. Da bi ta šola le kaj stipendij imela za ubožnejše učence, kakor jih imajo drugje, bilo jih je še veliko več.

— Na Rudolfovi (naši gorenjski) železnici se je ponoči od petka na soboto pri postaji Osojanski na Koroškem primerila velika nesreča, da sta dva vozovlaka trčila drug na drugega; oba vodnika vozov sta pri tej priči smrt storila, več vóz je zelo poškodovanih itd.

— (Čitalnična beseda), prva letošnje zimske sezone, preteklo nedeljo bila je prav lepa. Med 3 zbori, ki jih je pod energičnim vodstvom gosp. V. Valente pel naš vrli pevski zbor, je posebno in to prav gromovito pohvalo izbudila Zajčeva „putnica kolo“. Ker nam je gospodje niso hoteli še enkrat zapeti, izrazujemo tu željo, naj nam jo „auf allgemeines Verlangen“ zapojó zopet v prihodnji besedi. — Z izvrstno deklamacijo „Raja“ si je gospica Dragotina Kogelnova prikupila vsa srca, ki so ž njo vred čutila trpljenje ubozih naših bratov na jugu. — Berilo gospoda Jeločnika o narodnem slovanskem slovstvu bilo je dobro zloženo, za predavanje večemu občinstvu prav primerno, lepo pisano, pa tudi prav dobro brano. In ker je tudi orkester jako čislane vojaške godbe donesel besedi tri lepe komade, se po vsem tem lahko umeje, da je bila, kakor smo gori rekli, prva beseda res prav lepa. — Druga „beseda“ bo iz začetka decembra meseca v spomin Prešernu.

— (Slovensko gledišče.) V soboto 10. t. m. predstavljana Rosenova igra s poslovenjenim naslovom „Kolikor glav, toliko želja“ je tako vstvarjena, da vkljub malo oseb vendar mika poslušalce do konca. Na našem odru se je igrala dovolj pristojno. Gospici Nigrinijevi ste za gledišče lični podobi z jasnim glasom in bistrim umom, kakor se nam je zdelo. Gospod Kocelj je znan izurjen igravec, gospa Odjeva zvedena igralka; gospod Schmid je bil gotov svoje naloge, kakor navadno, in gospod Kajzelj si ume prisvojiti vsako nalogo. Vsi so dobili zaslužen pohvalo. Toliko o igranji. Prevod igre pa je slab; iz vsakega stavka gleda nemško kopito, tuj duh nam veje iz pogovorov. Zlasti čudno je slišati izraze kakor: „moja hči bo poročila plemenitaža“, ker je znano, da dozdej poročajo le duhovni. Dalje se spakujejo nekateri igralci z izgovarjanjem slovenskih besedi. Slišali smo namreč „krf“, mesto „krv“ ali „kri“; isto tako „praf“ mesto „prav“. Dosledno bi se moralo reči „krfaf“ mesto krvav“ in „prafega“ mesto „pravega“. To žali slovensko uho. Očesu pa je hudo dèla grozna praznota. To je strašno žalostno za domačo reč. Občinstvo se ne dá goniti z biči v gledišče, ampak mora se privabiti z igrami, ki so njemu všeč, priležne njegovemu okusu in umu. Če je že zdaj, pri drugi predstavi, gledišče tako prazno, kaj bo še le h koncu, kaj bo drugo leto! Slovensko gledišče se ni osnovalo za igralce, niti za vodstvo, ampak za občinstvo, za narodno reč, katero ima povzdigati; nikakor se tedaj ne sme mirno gledati, da bi po svoje glavni trmi nekaterih zopet šlo pod zemljo. Iz tega vzroka naj nam bo danes dovoljeno spregovoriti nekoliko obširnejše o tej zadevi, ker mislimo, da se dá še pomagati in ljudi privabiti v gledališki hram, če bo hram Talijske slovenske ali vsaj slovanske bolj ko do zdaj. — Naj nam častito „dramatično društvo“ — ali kdor koli je vodja slovenskega gledišča — pri tej priliki dovoli vprašanje: kako to, če že nimamo do-

mačih izvornih iger (pa jih imamo, to je vsaj nam znano), da se zmiraj in zmiraj le predstavljajo nemške igre, katerih zadržaj je po večem popolnoma tuj našim razmeram, in zakaj se ne poslovenjujejo česke ali druge slovanske igre? Ko je čitalnica Ljubljanska začela v dvorani svoji (in pa včasih o posebnih prilikah tudi v gledišči) spravljati igre na oder, segalo se je zlasti po českih igrah, ki niso bile „ephe-meride“ le za en večer, kakor one, ki jih zdaj že nekaj let s posebno ljubeznijo izbira dramatičnega društva odbor ali glediščini vodja, ampak so tudi ponavljane še polnile gledišče. Ne rečemo ne, da so nemške igre sploh tuje našemu občinstvu; nekaj jih je tudi takih, zlasti starejših, ki se po spretni roki dajo prirediti tudi za naš oder in katerih nekoliko imamo; ali vendar se sme reči, da za naše občinstvo nemški ali francoski izdelki novejšje dobe niso niti primerni, niti podučni. Zdaj zopet na pr. beremo o neki česki veseli igri, ki se je kazala nedavno tudi v Zagrebu pod naslovom „Na literarnem mejdamu“. Z velikim vspehom se je prvokrat predstavljala na Pražkem odru in bila hvaljena po vseh českich časnikih, da jej v vseh aktih teče pravi poetični govor, da so karakterji srečno in dosledno načrtani in da dejanje mika slušatelja do konca. — Ne jahajmo tedaj zmiraj in zmiraj le nemškega „Mihelna“ ali francoskega „cullota“, ampak ozrimo se tudi po slovanskih odrih ter skušajmo tudi kaj slovenskih izvornikov na oder spraviti. Dajte tudi občinstvu soditi, ali igra kaj velja ali ne, saj ne more nesreča več biti, kakoršna se je že mnogokrat pripetila predstavam eksotičnih iger, da le enkrat so gledale glediščne luči, pa so bile pokopane na veke.

— Že več časa imamo v Ljubljani nekaj, česar so mnogi popolnem prezrli in bi škoda bilo, ako ne bi si tega „ad notam“ vzeli Ljubljančanje pa tudi deželani naši, ki pridejo v Ljubljano — in to je razstava jako zanimivih Pariških fotografičnih slik na steklu, to je, podob različnih krajev svetá, mest, vodá itd. tako natanko po natori povzetih, da ni mogoče, si kaj lepšega misliti. Razstava cela obsega 10 skupin, ki se menjajo od 3 do 4 dni. Nahaja se pri tleh v Mahrovi hiši in je odprta od 10. ure dopoldne do 8. zvečer. Vstopnina je le 20 sold. Kdor je ogledal to nam čisto novo razstavo, pa bi ne bil zadovoljen s tem, kar je videl, povrnemo mu mi onih 20 soldov.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — V seji 10. dne t. m., ki jo je imel odsek, ki razpravlja novo pogodbo Avstrije z Ogersko, je bil minister trgovstva vprašan: ali mar vlada še zmirom upa in pri temu ostaja, da se pogodba dožene do konca leta? Minister je odgovoril, da, ter dostavil, „ako bi se to na parlamentarični poti ne zgodilo, bo vlada storila po svoje“. Liberalni krogi državnega zbora pa ostajajo pri tem, da ni mogoče izgotoviti pogodbe do konca leta. Na to bodo že tudi Magjari delali.

— Zbornica poslancev je sklenila novo postavo poslancev, po kateri se bodo reševala posestva za železnice potrebna. Ta postava zopet ni ugodna kmetijskim ljudem; kajti v njej se ne zahteva, da bi morale železnice posestnikom popolnem škodo povrniti, katero trpijo, če se po njihovem zemljišču stavi. Naši slovenski poslanci s konservativnimi vred so se zastonj upirali.

— Pruski Bismark hoče dosedanjo kupčijsko pogodbo z Avstrijo tako preurediti, da bi trgovci iz

Nemčije brez visoke colnine k nam še bolj vvažali izdelke nemških fabrik, med tem ko bi našim vinom na Nemško peljanim nalagali visoko colnino; taka pogodba bi le Ogerskemu žitu bilo na korist, nam pa na veliko škodo. Ali bodo sedanji Dunajski ministri Bismarku in Magjarom kos, to je zelo dvomljivo.

— Vlada je tako imenovane „starokatoličane“ pripoznala za državopravno versko družbo. „Starokatoličani“ so sad nove ère, in se nahajajo dozdej le v 3 občinah: na Dunaji, v Warnsdorfu na Ogerskem in pa v Riedu na gornjem Avstrijskem.

— Guvernêr Dunajske banke Pipitz je umrl. Na to častno in mastno službo aspirirajo dr. Herbst, Giskra, pl. Moser in celó finančni minister de Pretis.

— *Iz Budapešte.* — Zbornica poslancev je odobrila vladno predlogo o banki, al s tem še nikakor ni rešeno važno vprašanje o tistih 80 milijonih, ki so državni dolg.

Štajarsko. — V Celju so se — piše „Slov. Gosp.“ — na poziv mestnega župana in deželnega poslanca Nekermanna zbrali tamošnji nemškutarji 31. okt., da bi slovenskim kmetom velikega celjskega volilnega okraja postavili liberalnega, ustavovernega, nemškutarskega kandidata. To kaže, da so volitve blizu. Tedaj, Slovenci, na noge!

Koroško. — Pod naslovom: „Gib Rechenschaft“ piše deželni poslanec prof. Einspieler v „Karnt. Volksst.“ med drugim tole: „Poslanstvo leta 1871 na 6 let izvoljenih poslancev gre h koncu. Ustavna navada je, da poslanci svojim volilcem takrat račun položijo o delovanju svojem“. Potem razlaga, da je deželni zbor Koroški v 7 letih imel 113 sej v 182 dnevih. Na vprašanje: „koliko pa je deželni zbor v teh 7 letih za deželo denarja potrosil?“ odgovarja, da 4 milijone in 112.234 gold., — ker pa je iz lastnega deželnega premoženja imel le 1 milijon in 29.132 gold. na razpolaganje, je moral s davkovskimi prikladami pridobiti 3 milijone in 83.102 gold.

Česko. — Staro- in mladočehi skušajo zastran prihodnjih volitev porazumiti se. —

Iz Rusko-Turškega bojišča. — Rusi Osmanu-paši gredo čedalje huje do kože, vsak dan se primikajo Plevni. Dne 9. t. m. je general Leonov vzel Turkom mesto Vrača, general Skobelev pa tako zvani „zeleni hrib“, s katerega so ga Turki dvakrat poskusili pregnati, pa brez uspeha. Živež gre obleganim h koncu, ne ostane jim nič, ko podati se, kajti predreti se Ruska rajda ne dá tako naglo, kakor misli vojni svet v Carigradu; gotovo bi bil Osman že všel, če bi mu bilo le mogoče. V Carigradu so velike homatije, prosili so že Nemškega poslanca, naj bi Nemčija posredovala zaradi miru ali vsaj premirja; al ta jim je odgovoril, naj se zavoljo tega le v Ruski glavni stan obrnejo. — Črnogorci so zopet na nogah; 12. t. m. so vzeli z naglim naskokom trdnjavo Suturman nad Barom (Antivari), več Turških kul, dve kotoliški vasi v Žubcah in Turško Tudjemilo, ter pridobili orožja in živeža. Zdaj se pomikajo naprej proti Podgorici, katero hočejo bombardirati; ravno tako trdnjavo Srdan pri Špužu. — Tudi Srbi bodo šli v vojsko. Ministerski svet je že sklenil, da se bo začetkom decembra napovedala vojska. Do 27. t. m. imajo biti vse brigade na nogah in zasesti Staro Srbijo. Knez se poda na mejo k armadi. — Iz Azije ni nič poročil.